

MËSIMI I GJASHTË - ШЕСТОЙ УРОК

I. KLIMA E TIRANËS - КЛИМАТ ТИРАНЫ

A.

N. Skvorcovi: Unë ndodhem për herë të parë në Tiranë, por mund të them se më pëlqen klima e saj.

M. Drini: O, Tirana ka klimë të mirë, të butë. Tani në verë, siç e keni vënë re ndoshta edhe vetë, megjithëse ditët janë të nxehta, mëngjeset dhe mbrëmjet janë të freskëta.

N. Skvorcovi: Po, në mëngjes ajri është i freskët, i tejdukshëm dhe plot dritë nga dielli mjaft i shëndritshëm. Në mbrëmje qielli është veçanërisht i bukur, ai është i zi në blu dhe plot me yje xixëllues. Më pëlqejnë shumë mëngjeset dhe mbrëmjet e Tiranës. Po vjeshta si është?

M. Drini: Edhe vjeshta është e ngrohtë. Në fund të vjeshtës nisin shirat dhe ajri bëhet mjaft i lagësht. Por nuk është aq ftohtë. As dimri nuk është i ftohtë. Vetëm ka shumë lagështirë.

N. Skvorcovi: Pranvera është e bukur, me siguri!

M. Drini: Pranvera është vërtet e bukur. Por ajo është tepër e shkurtër. Pas shirave të gjatë, natyra lulëzon vrullshëm, por menjëherë bëhet nxehtë dhe nis vera.

N. Skvorcovi: Mua më pëlqen klima e butë e Tiranës!

B. PEREVOD

N. Скворцов: Я впервые в Тиране, но я могу сказать, что мне нравится её климат.

M. Дрини: О, да, в Тиране хороший, мягкий климат. Теперь летом, как вы сами, может быть, замечали, хотя дни жаркие, утра и вечера прохладные.

N. Скворцов: Да, да, утром воздух прохладен, прозрачен и полон света от блестящего солнца. Вечером небо особенно красивое, оно темно-синнее и полно искрящими звездами. Мне очень нравятся тиранские утра и вечера. А осенью как?

M. Дрини: Осень тоже тёплая. В конце осени начинаются дожди и воздух становится довольно влажным. Но не так холодно. Зимой тоже не так холодно. Только очень влажно.

N. Скворцов: Наверное, весна красива.

M. Дрини: Весна действительно красива. Но она очень коротка. После дождей, в природе всё расцветает бурно, но сразу становится жарко и начинается лето.

N. Скворцов: Я люблю умеренный климат Тираны!

C. ВОПРОСЫ-ОТВЕТЫ

- Çfarë klime ka Tirana?

- *Какой климат в Тиране?*
- Tirana ka klimë të mirë, të butë.
- *В Тиране хороший мягкий (умеренный) климат.*
- Si janë ditët në verë?
- Каковы дни летом?*
- Në verë ditët janë të nxehta.
- *Летом дни жаркие.*
- Si janë mëngjeset dhe mbrëmjet?
- *Каковы утра и вечера?*
- Mëngjeset dhe mbrëmjet janë të freskëta.
- *Утра и вечера свежие.*
- Si është ajri në mëngjes?
- *Каков воздух утром?*
- Në mëngjes ajri është i freskët, i tejdukshëm.
- *Утром воздух свеж и прозрачен.*
- Si është qielli në mbrëmje?
- *Каково небо вечером?*
- Në mbrëmje qielli është veçanërisht i bukur, i zi në blu dhe plot yje xixëllues.
- *Вечером небо особенно красивое, темно-синее и полно искрящими звездами.*
- Ju pëlqen klima e Tiranës?
- *Нравится ли вам климат Тираны.*
- Po, më pëlqen shumë.
- *Да, очень нравится.*

II. ГРАММАТИКА

1 МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ ОПРЕДЕЛЁННОЙ И НЕОПРЕДЕЛЁННОЙ ФОРМЫ

Множественное число неопределённой формы существительных мужского рода образуется путём прибавления окончания **-ë** или **-e** к форме ед. числа: një shqiptar - *disa shqiptarë*, një amerikan - *disa amerikanë*, një mëngjes - *disa mëngjese*.

Те же самые окончания **-ë** или **-e** употребляются для образования форм множ. числа женских неопределённых существительных: një ditë - *disa ditë*, një amerikane - *disa amerikane*, një lule (цветок) - *disa lule*.

Множественное число определённых существительных обоих родов образуется прибавлением окончания **-t** ко множественному числу неопределённой формы: disa shokë - *shokët*, disa amerikanë - *amerikanët*, disa lule - *lulet*.

Приводим несколько других примеров:

Неопределённая форма

Определённая форма

Мужской род

një mësim - disa mësimë	mësimi - mësimet
një shok - disa shokë	shoku - shokët
një rus - disa rusë	rusi- rusët
një fjalor - disa fjalorë	fjalori - fjalorët

Женский род

një mbrëmje - disa mbrëmje	mbrëmja - mbrëmjet
një shoqe - disa shoqe	shoqja - shoqet
një shqiptare - disa shqiptare	shqiptarja - shqiptaret
një fjalë - disa fjalë	fjala - fjalët
një punë - disa punë	puna - punët

УПРАЖНЕНИЕ 1.

Образуйте множ. число неопределенной и определенной формы от следующих существительных

Образец: një hotel - disa hotele ; hoteli – hotelet

një anglez	anglezi
një krah	krahu
një shqiptar	shqiptari
një turist	turisti
një gazetar	gazetari
një dritare	dritarja
një angleze	anglezja
një ruse	rusja
një turiste	turistja
një lule	lulja

2. ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Употребляемое как определение, имя прилагательное в албанском языке (в отличие от русского языка) ставится после существительного и согласуется с ним в роде и числе, например:

një mëngjes *i ftohtë* (м.р. ед. число) - (disa) mëngjese *të ftohta* (м.р. мн. число)

(холодное утро - холодные утра);

një ditë *e ftohtë* (ж.р. ед. число) - (disa) ditë *të ftohta* (ж.р. мн. число)

(холодный день - холодные дни).

При склонении имени существительного прилагательное не изменяется.

В отличие от русского, в албанском языке большинство прилагательных сопровождается связующим артиклем (**i, e** или **të**); в зависимости от рода и числа существительного.

Если существительное - мужского рода ед. числа, то перед прила-гательным употребляется связующий артикль **i**, например:

një shok i mirë - shoku i mirë (*хороший товарищ*)

një hotel i ri - hoteli i ri (*новая гостиница*)

një dimër i ftohtë - dimri i ftohtë (*холодная зима*)

Если суюествительное женского рода ед. числа, то перед прилага-тельным употребляется связующий артикль **e**, например:

një verë e nxehtë - vera e nxehtë (*жаркое лето*)

një ditë e bukur - dita e bukur (*прекрасный день*)

një dhomë e madhe - dhoma e madhe (*большая комната*)

Во множественном числе для обеих родов употребляется связующий артикль **të** для неопределённой формы и артикль **e** для определённой формы; например:

(disa) shokë të mirë - shokët e mirë (*хорошие товарищи*)

(disa) ditë të bukura - ditët e bukura (*прекрасные дни*)

Ниже приводим несколько других примеров:

Неопределённая форма

Ед. число

Мн. число

М. род

një gazetar i mirë (*хороший журналист*) disa gazetarë të mirë

një mur i lartë (*высокая стена*) disa mure të lartë

një vit i vështirë (*трудный год*) disa vite të vështirë

Ж. род

një shoqe e mirë (*хорошая подруга*) disa shoqe të mira

një vajzë e re (*молодая девушка*) disa vajza të reja

një ditë e nxehtë (*жаркий день*) disa ditë të nxehta

Определённая форма

М. род

gazetari i mirë

gazetarët e mirë

muri i lartë

muret e larta

viti i vështirë

vitet e vështira

Ж. род

shoqja e mirë

shoqet e mira

vajza e re

vajzat e reja

dita e nxehtë

ditët e nxehta

Небольшая группа прилагательных (*veror, dimëror, pranveror, interesant, historik и т. д.*) употребляется без артикля; например:

një ditë pranverore (*весенний день*)

dita pranverore

një libër interesant (*интересная книга*)

libri interesant
një vend historik
vëndi historik

librat interesantë
(*историческое место*)
vendet historike

С предикативной связкой **jam** прилагательные употребляются для образования составного именного сказуемого, например:

ditët janë **të nxehta**
mëngjeset janë **të freskëta**
ajri është **i tejdukshëm**
qielli është **i bukur**

дни жаркие
утра прохладные
воздух прозрачен
небо прекрасное

УПРАЖНЕНИЕ 2.

Переведите на русский:

Qyteti është i madh. Parku është i gjelbër. Dimri është i ftohtë. Vera është e nxehtë. Pranvera është e bukur.

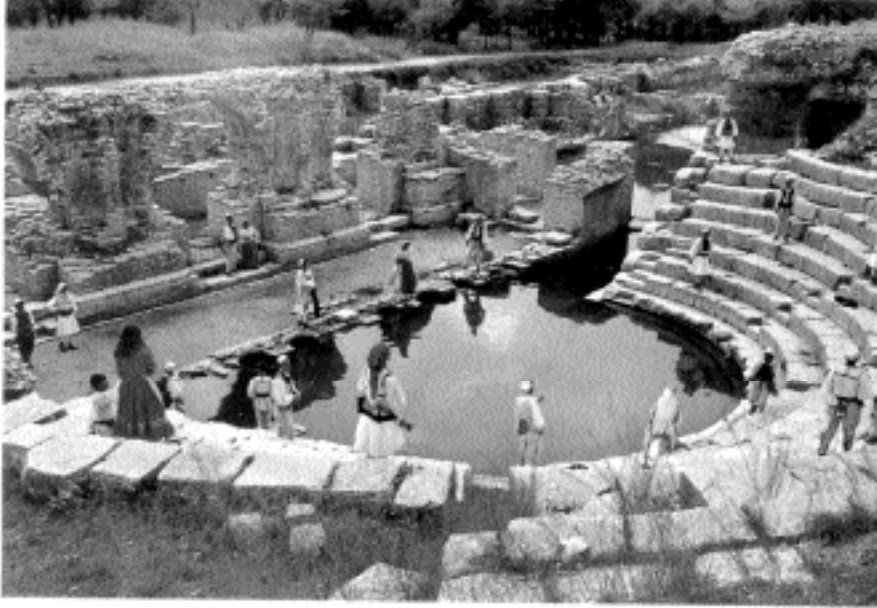
УПРАЖНЕНИЕ 3.

Замените следующие словосочетания формами множественного числа:

Образец: një mësim i ri (*новый урок*)- *disa mësimet e reja - mësimet e reja*

një qytet i ri (*новый город*)
një libër i bukur (*прекрасная книга*)
një pritje e ngrohtë (*тёплый приём*)
një turist i huaj (*иностранный турист*)
një dimër i ftohtë (*холодная зима*)
një turiste e huaj (*иностранная туристка*)
një letër e shkurtër (*короткое письмо*)
një mbrëmje e freskët (*прохладный вечер*)
një vajzë e bukur (*красивая девушка*)
një natë e nxehtë (*жаркая ночь*)
një dhomë e madhe (*большая комната*)
një godinë e lartë (*высокое здание*)

qyteti i ri
libri i bukur
pritja e ngrohtë
turisti i huaj
dimri i ftohtë
turistja e huaj
letra e shkurtër
mbrëmja e freskët
vajza e bukur
nata e nxehtë
dhoma e madhe
godina e lartë

Бутринт. Античный мфитеатр.

СЛОВАРЬ:

klim/ë, -a - *КЛИМАТ*

për herë të parë - *ВПЕРВЫЕ, В ПЕРВЫЙ РАЗ*

shoh - *ВИДЕТЬ, СМОТРЕТЬ*

se - *ЧТО*

saj (i, e) - *ЕЁ*

mirë (i, e) - *ХОРОШИЙ*

butë (i, e) - *МЯГКИЙ, УМЕРЕННЫЙ*

ver/ë, -a - *ЛЕТО*

në verë - *ЛЕТОМ*

siç e keni vënë re edhe vetë - *КАК ЗАМЕЧАЛИ И САМИ*

megjithëse - *ХОТЯ*

nxehtë (i, e) - *ЖАРКИЙ*

freskët (i, e) - *СВЕЖИЙ*

ngrohtë (i, e) - *ТЁПЛЫЙ*

ajër-ajri - *ВОЗДУХ*

tejdukshëm (i, e) - *ПРОЗРАЧНЫЙ*

plot dritë - *ПОЛНЫЙ СВЕТА*

mbrëmje, -a - *ВЕЧЕР*

veçanërisht - *ОСОБЕННО, В ОСОБЕННОСТИ*

bukur (i, e) - *КРАСИВЫЙ*

zi në blu (i, e) - *ТЕМНО-СИНИЙ*

qiell, -i - *НЕБО*

diell, -i - *СОЛНЦЕ*

vjeshtë, -a - *ОСЕНЬ*

dim/ër. -ri - *зима*
pranver/ë, -a - *весна*
në fund të vjeshtës - *в конце осени*
shi, -u (мн. ч. shirat) - *дождь*
nisin shirat - *начинаются дожди*
lagësht (i, e) - *влажный*
lagështir/ë, -a - *влажность*
ftohtë (i, e)- *холодный*
vërtet - *действительно*
gjatë (i, e) - *длинный*
vogël (i, e)- *маленький*
shkurtër (i, e)- *короткий*
lulëzon - *расцветать*
vrullshëm - *бурно*
natyr/ë, -a - *природа*
menjëherë - *сразу*
bëhet nxehtë - *становится жарко*
nis vera - *начинается лето*
shndritshëm (i, e)- *блестящий*
fjal/ë, -a - *слово*
punë, -a - *дело, работа*
lul/e, -ja - *цветок*
vajz/ë, -a - *девушка*
ri (i)- *молодой, новый*
re (e) - *молодая, новая*
madh/e (i, e) - *большой*
huaj (i, e)- *чужеземный, иностранец, чужой*
xixëllues - *искрящийся*
yll, -i - *звезда*
nuk është aq i keq- *не такой плохой*
me siguri - *наверное*

Всемирно известная албанка - Мать Тереза, рождённая Agnes Gonxhe Bojaxhi.